

JAAROVERZICHT 2012

**Vogelwacht
Uffelte e.o.**

Inhoud jaaroverzicht 2012*

Voorwoord	3
Overzicht activiteiten, Bestuurssamenstelling	4
1. Werkgroep Weidevogels Uffelter Made en Havelter Made	6
2. Werkgroep Kerkuilen regio 14 en 15	10
3. Werkgroep Nestkastencontrole	12
4. BirdWatch	15
5. Werkgroep Heideschonen	17
6. Werkgroep Steenuilen	18
7. Werkgroep Broedvogelinventarisatie	22
8. Werkgroep Zwaluwen	25
9. Werkgroep Torenvalken	29
10. Werkgroep Ringen	31
11. Activiteitencommissie en PR werkgroep	34

*) Indien u over een bepaald onderwerp meer info wenst, kunt u dit opvragen bij het secretariaat of vinden via de website www.vogelwachtuffelte.nl

Voorblad: Patrijs
(foto's : Erwin Bruulsema)

Februari/maart 2013 Vogelwacht Uffelte e.o.
Lay out: Merel Prikken

Voorwoord

Zondag 20 januari was de jaarlijkse tuinvogeltelling. Nog nooit zijn er zoveel vogels geteld. Bijna 60.000 mensen hadden de moeite genomen om een half uur de vogels in de tuin te tellen. De meest getelde vogel was de huismus. Daar ben ik wel blij om. Een vogel die vroeger zeer talrijk was en nu op veel plekken niet meer voorkomt.

Bij ons in de tuin heb ik 53 huismussen geteld. Ze komen op het voer af dat in de tuin ligt. In het voorjaar nestelen ze bij ons en de burens onder de pannen. Bij veel nieuwbouw huizen is dat niet mogelijk omdat die ruimtes dicht moeten zijn gemaakt. Wij hebben een deel van de afsluiting verwijderd en de mussen ruimte gegeven. Gelukkig is er in het nieuwe bouwbesluit van 2012 een wijziging opgenomen om ruimte te bieden aan vogels. Het gaat om artikel 3.69 lid 2.

3.69 Openingen *1. Een uitwendige scheidingsconstructie heeft geen openingen die breder zijn dan 0,01 m. (...). 2. In afwijking van het eerste lid is een grotere opening toegestaan voor een nest of een vaste rust- of verblijfplaats voor bij of krachtens de Flora- en faunawet beschermde diersoorten.*

Heel fijn dat de overheid het nut van goede nestgelegenheid erkent. Hopelijk leidt dit tot een toename van verschillende soorten (huismus, gierzwaluw, vleermuis ...)

Dat de belangstelling voor vogels toeneemt merken we als Vogelwacht ook. De vereniging is gegroeid tot ongeveer 610 leden. De lezingen en activiteiten worden goed bezocht en veel leden zetten zich in als vrijwilliger om vogels en leefgebied te beschermen. In 2013 bestaat de vereniging 40 jaar. Dit robijnen jubileum gaat dit jaar niet ongemerkt voorbij. We hebben tal van activiteiten voor onze leden georganiseerd.

Vogelwacht Uffelte e.o., is er voor iedereen. We hebben jonge en oude leden, fanatieke vogelaars en leken. Juist die diversiteit zorgt ervoor dat we zo zijn gegroeid.

We blijven ook de komende jaren doorgaan met waar we goed in zijn. Mocht u leuke ideeën hebben dan staan we daar natuurlijk voor open.

In het jaaroverzicht leest u wat we het afgelopen jaar hebben gedaan en hoe de vogelstand zich heeft ontwikkeld. We hopen dat 2013 een goed jaar voor de vogels wordt. U kunt daar als liefhebber bij helpen door de vogels ruimte te bieden om te nestelen en te foerageren. Als we over 10 jaar ons 50 jarig bestaan vieren hopen we dat veel vogels die nu nog zijn bedreigd weer in aantal zijn toegenomen.

Simon Bijl

(voorzitter Vogelwacht Uffelte e.o.)

Overzicht activiteiten Bestuurssamenstelling

Overzicht activiteiten 2012, verzorgd door de Activiteitencommissie

Datum	Onderwerp
01-02	Vogelkijkavond met Willem Weenink, i.s.m. Zeiss en Camera Nu
25-02	Werkochtend op de heide (org. Werkgroep Heideschonen)
19-02	Lezing Johan de Jong over Kerkuilen
08-03	Filmavond "In het land van de Drentsche Aa" van Henk Bos en Janetta Veenhoven
07-04	Zangvogelexcursie o.l.v. Arend van Dijk, i.s.m. Natuurwerkgroep Diever
22-04	Fietstocht o.l.v. Geert Drog
27-05	Zangvogelexcursie o.l.v. Arend van Dijk, i.s.m. Natuurwerkgroep Diever
01-09	Excursie Oranjewoud, o.l.v. Evert de Leeuw
17-10	Lezing Wil Grond over trekvogels
22-11	Fotopresentatie Chris Schenk over ijsberen en vogels in Canada

Wat hebben we nog meer gedaan?

- Januaritelling
- Nestkastcamera Huisartsenpraktijk Havelte
- Cheque ontvangen van Rabobank
- BirdWatch
- Markten Ruinerwold, Rheebruggen, Dwingeloo en Havelte

Samenstelling bestuur 2012

Simon Bijl	voorzitter, tel: 350412
Femmie Prikken	secretaris, tel: 342563
Gerard Zondag	penningmeester, tel: 321164
Geert Drog	lid
Jannie Veldman	lid, tevens ledenadministratie
Martha Sol	lid
Erwin Bruulsema	lid, tevens webmaster

Werkgroepen

Werkgroep Weidevogels
Werkgroep Kerkuilen regio 14 en 15
Werkgroep Nestkastencontrole
Werkgroep Heideschonen
Werkgroep Steenuilen
Werkgroep Broedvogelinventarisatie
Werkgroep Zwaluwen
Werkgroep Torenavalken
Werkgroep Ringen
Activiteitencommissie
Werkgroep PR

Coördinatoren

Herman Leenstra
Martha Sol
Lida Zondag
Gert Hulsebos
Jos van Luit
Arend van Dijk
Bald Bruinenberg/Sanne van Gemerden
Wim Snoeken
Erwin Bruulsema
Greet Glötzbach
Femmie Prikken

Inleiding

In een uitgave van het Dagblad van het Noorden op 30 november 2012 was een illustratie weergegeven hoe slecht het gesteld is met de boerenlandvogels. Uit cijfers en tellingen van Sovon Vogelonderzoek Nederland blijkt dat het aantal vogels op het platteland in Nederland is de afgelopen 50 jaar met 70 procent afgenomen. In 1960 zaten er nog 1000 vogels op een vierkante kilometer, nu zijn dat er 300. De grootste verliezer is de veldleeuwerik die sinds 1960 met 96% afnam. De melodieuze zang van deze voorheen alledaagse vogel is inmiddels op veel plaatsen verstomd. De belangrijkste oorzaken van deze verarming in biodiversiteit zijn ruilverkavelingen, schaalvergroting, ontwatering, vroeger en vaker maaien, gebruik van bestrijdingsmiddelen en door verandering van het teeltplan zijn de leefomstandigheden van veel boerenlandvogels fors achteruitgegaan.

Ook de Uffelter Made laat helaas hetzelfde beeld zien. De Havelter Made heeft jaren lang wel dezelfde trend gevolgd maar de laatste paar jaar is vooral de Kievitsstand vrij stabiel of in een enkel jaar zelf een stijging. Eén positief puntje dus.

Op veel plaatsen worden weidevogels door boeren en vrijwilligers beschermd en worden akkerranden aangelegd om de leefomstandigheden voor vogels te verbeteren. Sommige van deze maatregelen zijn op lokale schaal heel succesvol. Tegelijk lijkt de schaal en uitvoering onvoldoende om het tij te keren. Voor veel soorten gaat de achteruitgang dan ook onverminderd door. Zo namen ook soorten als patrijs, grutto, tureluur en scholekster de laatste vijf jaar landelijk behoorlijk af.

Weidevogels 2012

De resultaten van de Uffelter en Havelter Made worden sinds vorig jaar in één verslag verwerkt.

De Uffelter Made liet helaas dit jaar weer een (kleine) daling van het aantal weidevogels zien. Waar we vorig jaar nog 22 paartjes telden, dit jaar waren dat er 19.

Even terugkijkend naar 1997 toen werden nog 75 paartjes geteld. Een forse achteruitgang van 75%.

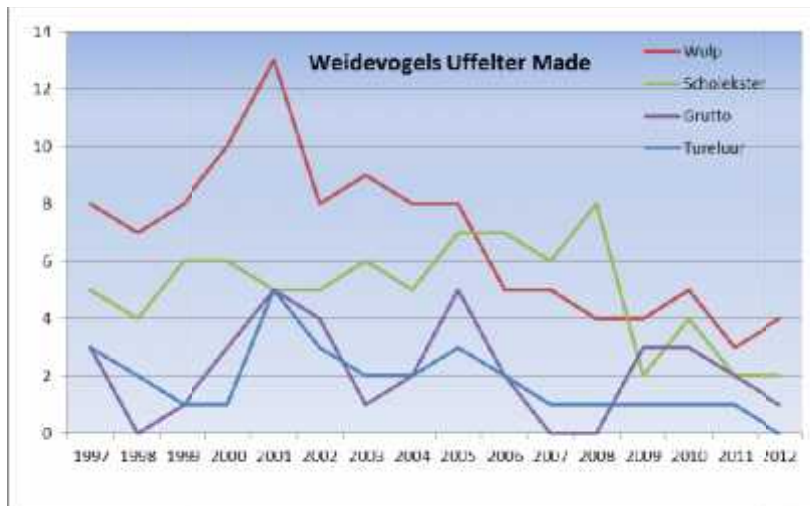
In de Havelter Made zijn de resultaten de afgelopen jaren zeer wisselend. Enkele jaren geleden waren het aantal getelde paartjes redelijk stabiel. Tot twee jaar geleden was er een plotselinge opleving en vorig jaar weer op het niveau van het jaar daarvoor. Dit jaar zorgden de Kieviten wederom voor een forse onverwachte stijging. In 2011 telden we nog 34 paar weidevogels, dit jaar waren dat er maar liefst 48 paar.

Hiervoor kunnen wij geen directe verklaring aangeven, omdat Kieviten vaak terugkeren naar het "oude" nest om te broeden. Wij zijn daarom ook zeer benieuwd hoe het komende jaar zich ontwikkeld.

Totaal telden we dus dit jaar 67 paren weidevogels, in vergelijking met 2011 waren dat er 11 paartjes meer. Toch een mooi resultaat.

Van de 110 gevonden en getelde nesten van alle weidevogels zijn uiteindelijk 50 (45%) broedsels uitgekomen. Het grootste deel van de uitgebroede eieren waren die van de Kieviten. De predatie door kraaien was de belangrijkste oorzaak van de verloren nesten. We hebben weer veel steun van de veehouders gehad. Enkele nesten lagen in het grasland in de periode dat gemaaid moest worden. Daarnaast zijn verschillende nesten (28) tijdens het inzaaien van de maïs en aardappelen met succes verplaatst. Wat uiteindelijk als volwassen jong is uitgevlogen is niet exact bekend. Het waren in ieder geval meer dan vorig jaar.

15 jaar Uffelter Made excl. Kievit

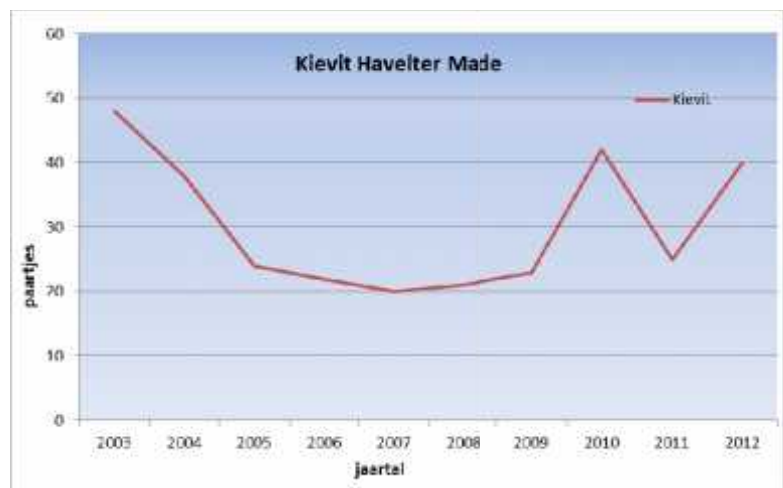

Resultaten per weidevogel

Met het vinden van het eerste Kievitseï begint voor de meeste beheerders het langverwachte weidevogelseizoen. Dit jaar werd op 10 maart al het 1^e Kievitseï in Friesland gevonden. Vrij snel daarna werden dank zij het warme weer veel legsels gevonden. Zo vond Herman Leenstra een week later al een drietal nestjes met meerdere Kievitseieren in het maïsland van de Boer (de Wijk). Hieronder volgen de cijfers van de weidevogels en de broedresultaten.

Kievit

Al op 17 maart konden de weidevogelschermers de eerste nesten met Kievitseieren noteren. De Kievit blijft in ons beschermingsgebied de weidevogel met het hoogste aantal broedparen.

In Uffelte zijn uiteindelijk 12 paartjes geteld (2011 = 14). Van de 20 gevonden nesten zijn 12 uitgekomen, een 100% score op basis van het aantal paartjes. In twee net ingezaaide weilanden van Pol zaten 8 paartjes die ongestoord konden doorbroeden. Hiervan zijn er 5 uitgekomen. Een mooi gezicht om zoveel jonge Kieviten bij elkaar te zien lopen. De rest heeft later elders nog een poging tot broeden gedaan.

Zoals al eerder aangegeven was in de Havelte Made een opmerkelijke stijging van het aantal Kieviten. Vorig jaar 25 paar en dit jaar maar liefst 40 paartjes geteld. Met de gevonden Kievitnesten is de teller uitgekomen op 76. Helaas is toch een groot deel gepredeerd, een aantal nesten verlaten en een paar door landwerkzaamheden verloren gegaan. Dit waren er 45 stuks. Het aantal uitgebroede nesten waren 31 maar wel 11 meer dan het jaar daarvoor.

Op drie verschillende plekken (land van de Boer 16 x, Jans 7x en Bouwknecht 5x) zijn voor het inzaaien van de maïs/aardappelen onder de legfels schaaltjes geplaatst. De nesten zijn op de dag van zaaien/poten door de beschermers met schaal en al verplaatst en teruggezet. Uiteindelijk is de helft van de broedsels uitgekomen; wel heel wat werk maar een prachtig mooi resultaat.

Nestelen in de maïsakkers heeft bij de Kieviten steeds meer de voorkeur. Van de gevonden nesten lagen dit seizoen 90% in de maïsakkers, de rest in grasland.

Op 14 april zijn de eerste Kieviten uit het ei gekropen. Helaas hebben de meeste "vroeg" vogels het niet gered. Oorzaken hiervoor waren het te koude weer en daardoor de slechte beschikbaarheid van voedsel. Daarnaast moest alle maïs nog ingezaaid worden en jonge Kieviten zijn door hun schutkleur heel slecht te vinden. De latere legsel hadden dit jaar aanzienlijk meer kans om te volgroeien. Hoeveel uiteindelijk zijn uitgevlogen is niet bekend maar de weidevogelbeschermers hebben wel gezien dat dit aanmerkelijk meer waren dan voorgaande jaren.

Grutto

Helaas is de grutto bijna uit ons gebied verdwenen. In Uffelte is nog wel een nest gevonden maar dat was de volgende dag verdwenen. En daarmee ook de grutto's. In Havelte heeft wel langere tijd een paartje rondgevlogen maar zover we hebben kunnen constateren is het nooit tot een legsel gekomen. Het koude weer in april heeft hier mogelijk een rol ingespeeld.

De laatste grutto's in ons gebied?

Wulp

Gelukkig is het wulpenpopulatie in beide Made's dit jaar gelijk gebleven. Totaal zijn in beide gebieden 8 paartjes waargenomen. De nesten van de wulpen lieten zich ook dit jaar moeilijk vinden. Regelmatig verplaatsten de vogels zich naar een ander weiland. Het eerste nest met wulpeneieren werd pas op 29 april gevonden. Uiteindelijk zijn 6 nesten geteld. In een weiland van boer Oostra heeft een wulp zelfs 2 keer gebroed, nadat het eerste legsel was leeggeroofd. De veehouder heeft het nest gespaard door hier ruim om heen te maaien en dit daarna af te schermen voor de pinken. Op 14 mei ontdekten Tonnie en Herman bij veehouder Timmerman in Uffelte net voor het maaien een nest met jongen. Deze hebben ze later nog onder de koeien zien lopen. En bij Pol in Uffelte was een wulp opzichtelijk gaan broeden in het kale gras tussen de net ingezaaide maïsrichels. Ook deze eieren zijn uitgebroed. Uiteindelijk zijn 4 nesten uitgekomen.

Scholekster

Ook de scholeksters kwamen in ons gebied dit jaar extreem laat op gang. De maïs was allang ingezaaid. We zijn daarom ook niet specifiek op zoek gegaan naar de nesten van de scholekster. Het aantal paartjes kwam uit op hetzelfde als het jaar 2011 namelijk 5. Deze scholeksters zaten allemaal op maïsland. Opmerkelijk was de

Tussen de richels met maïs onder plastic broeden een scholekster en een Kievit

scholekster die zat te broeden in een maïsland van

veehouder Pol. Na het inzaaien van de maïs is dit afgedekt met afbreekbaar plastic. Tussen de rijen met plastic zat zowel een scholekster als een Kievit te broeden. Deze lieten zich dus niet vanwege een andere leefomgeving weggagen.

Tureluur

In Uffelte zijn dit jaar geen tureluurs gesignaleerd. Riepen we vorig jaar nog dat de tureluur in Havelte verdwenen was, dit jaar heeft er zeer waarschijnlijk toch een paartje gebroed. Deze tureluurs zijn een langere periode gespot en gaven ook voortdurend geluid bij gevaar in hun territorium. Het nest was dusdanig goed verstopt dat we dit niet hebben kunnen traceren. Dus toch een klein succesje.....

Toch nog een tureluur.....

Overzicht 2007-2012:

Hieronder een meerjaren overzicht van de weidevogelbescherming in de Havelter Made.

Weidevogels Havelter Made 2007-2012																									
Soort/jaar	Aantal Paren						Nesten/Legsels						Uit						Niet uit						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
Kievit	20	21	23	42	25	40	48	50	42	68	49	76	7	10	21	30	20	31	72	40	22	38	29	45	
Grutto	2	1	1	0	1	0	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	0	0	0	
Wulp	4	4	7	5	4	4	3	2	9	6	4	4	1	0	3	2	2	2	2	2	7	4	2	2	
Scholekster	5	4	4	4	3	3	3	2	4	4	3	3	0	0	2	2	2	2	3	2	2	2	1	1	
Tureluur	0	2	1	0	1	1	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	
Totaal	31	32	36	51	34	48	56	56	56	78	56	84	8	11	26	34	24	35	79	45	32	44	32	49	

Met dank aan onze vrijwilligers voor de vele uurtjes die ze voor de bescherming van onze weidevogels op het land hebben doorgebracht. Ook een dank aan de veehouders die hun best hebben gedaan de nesten van de weidevogels tijdens het landwerk te sparen.

Namens de werkgroep weidevogelbescherming Vogelwacht Uffelte
Herman Leenstra

Hoofdstuk twee | Werkgroep Kerkuilen regio 14 en 15

Gelukkig gaat het weer goed met de Kerkuil. Al vroeg in het seizoen zijn er meldingen van broedgevallen. In juni gaan de groepen op pad en ze komen al veel grote jongen tegen. Te vroeg gaan kijken heeft een nadeel. De ouden komen dan soms niet terug naar hun eieren. Maar nu ligt het probleem dus anders. Te grote jongen ringen geeft vaak zoveel onrust dat ze te vroeg het nest verlaten. Veel jonge uilen zijn daarom ook maar niet geringd.

De subcoördinatoren komen zowel in regio 14 als in 15 drie nesten tegen met 5 jongen. Bij Buivenga, een goed adres, nestelen ze twee keer. Totaal 7 jongen. Het mooiste is dat er op verschillende adressen waar de laatste jaren niet meer gebroed werd nu weer jongen zijn! Bijvoorbeeld bij Lugtmeijer, de Bruin, Snoeken, Tammeleng, Zondag en Heesen.

Ook zijn er best veel adressen waar echt voor het eerst gebroed wordt! Volgens de papieren bij Breman, Lensen, de Haan, Hartkamp en Haaften. Misschien kan ik die geschiedenis gegevens van regio 15 (van Nijensleek tot Lhee) het komende jaar ook nog vinden. (Er zijn zóveel gegevens!)

Harm Jongstra ,14C, heeft met zijn groep een, voor de Kerkuilen, vrij nieuw probleem: predatie door een Steenmarter!

Na wat puzzelen hebben ze een kraag gemaakt van een emmertje (zie foto's). De Kerkuil heeft het geaccepteerd en is gelijk aan z'n tweede broedsel begonnen. Nu hopen dat de marter het ook accepteert.

Foto; Johan Baas

Greet Glotzbach, die de Kerk in Havelte controleert, treft daar geen Kerkuilen maar jonge Bosuilen aan. Onze ringer Erwin Bruulsema, ringt ze allemaal onder het toeziend oog van een groepje enthousiastelingen.

Op een andere plek in Havelte heeft een kastenhouder een webcam in de kast geplaatst. Hij kan nu precies volgen wat er gebeurt boven in zijn boerderij! En zowaar.. er wordt voor het eerst gebroed!

route	broedgevallen 2012	2007	2011	uitgevlogen jongen 2012	2007	2011
14A Hans Roest	5			21		
14B Bernard Breman	11			28		
14C Harm Jongstra	7			23		
14D Bertus Middelveld	3			8		
14E Martha Sol	5			15		
	31	27	20	95	115	63
15A Gertjan Hallink	11			38		
15B Patrick de Weerd	6			24		
15C Roeland Haar	7			19		
	24	35	23	81	201	88
14 + 15	55	62	43	176	316	151

Uit deze tabel blijkt dat regio 14 nog nooit zoveel broedgevallen heeft gehad. Maar voor regio 15 blijft 2007 toch echt het topjaar.

Erwin ringt toch nog meer dan de helft van de jonge uiltjes, namelijk 91. Plus twee volwassen uilen. Uit dit soort ringgegevens weten we bijvoorbeeld dat een jong van de familie Vos verkeersslachtoffer is geworden helemaal in Den Oever. Maar ook dat de volwassen uil die bij Drogst in de kast zit, geboren is in het mooie plaatsje Bronckhorst aan de IJssel. We horen zelfs dat een Kerkuil, geringd in IJhorst, op Helgoland is terug gevonden.

Tot slot wil ik graag hierbij melden dat alle vrijwilligers fantastisch werk doen. En dat we vooral in regio 15 best wat extra mensen kunnen gebruiken. Dus wilt u eens op proef met een groepje mee om te helpen, dan bent u van harte welkom.

Foto: Niek Meijerink

Alle kastenhouders dragen 'hun' uilen een warm hart toe. Namens de Werkgroep Kerkuilen: dank voor jullie gastvrijheid.

Namens de Werkgroep Kerkuilen,

Martha Sol

Hoofdstuk drie

Werkgroep

Nestkastencontrole

Sinds 1973 (de oprichting van de Vogelwacht) gaan er al kinderen van de basisschool in Uffelte mee op nestkastencontrole met als doel ze rechtstreeks in aanraking te laten komen met de natuur. We hopen dat ze zo van de natuur en de vogels in het bijzonder gaan houden, zodat ze zich later ook blijven inzetten voor de natuur. Volgend jaar gaat deze controle dus voor de 40^e keer plaatsvinden!

Sinds een aantal jaren gaat er ook een groep kinderen van de Havelter school op nestkastencontrole. Zij hebben een eigen route in het Waterbolk park. Deze controle geschiedt onder leiding van een leerkracht.

Voor de start van dit broedseizoen heeft Wil Hoornstra namens de Vogelwacht een nestkastcamera aangeboden aan de huisartsenpost in Havelte. Het kastje daar werd direct bezet door een koolmezenpaar. Het duurde heel lang voordat er eieren gezien werden, omdat ze steeds nog werden toegedekt (koolmezen doen dit omdat ze pas gaan broeden als het legsel voltooid is). Er ontstond zo waarlijk een beetje rivaliteit met het Zorgcentrum “De Molenhof”, waar het eerst de jongen uit het ei kwamen! Ik ben een paar keer gaan “zwart” zitten in de wachtkamer en hoorde daar enthousiaste geluiden over de beelden die via de

monitor in de wachtkamer werden vertoond.

We starten dit jaar met 10 nestkastroutes; op de volgende 6 routes gingen 42 kinderen mee:

Oosterzand I	Jan en Jannie Veldman
Oosterzand II	Greetje Oeseburg en Dieneke Nijsingh
Westerzand	Ruud Smeenk en Willem Wobben
Rheebruggen I	Ard en Dicky Nijdam
Binnenveld I	Bald Bruinenberg en Wicher Kiers
Holtinge	Simon Bijl en Sanne van Gernerden

Er zijn 4 routes waarbij geen kinderen mee gaan:

Rheebruggen II	Alexander Ekkels
Binnenveld II	Will en Pieter Hoornstra
Binnenveld IIIA	Greet Glotzbach en Lida Zondag
Binnenveld IIIB	Elien en Bart Hoeksta

Ook leuk dat ik op een gegeven moment telefoon kreeg van de heer Geert de Leeuw uit het zorgcentrum. Hij had een bonte vliegenvanger in zijn kastje met camera! Een primeur! Soms zat er een vliegenvanger lekker in de opening een beetje rond te kijken. Later belde hij nog eens toen de eieren uit kwamen en hebben we samen een uurtje “stiekem” in de kraamkamer zitten kijken: geweldig!!! Later na enkele controles vraagt Bernard Breman of er misschien nog begeleiders zijn die met kinderen bij de nestkastjes langs willen gaan die om zijn kwekerij hangen. Dit jaar is het niet gelukt, maar we hopen volgend jaar meer begeleiders te kunnen aan trekken.

Zo langzamerhand zijn alle nestkastjes “marterproof” en hebben we beduidend minder last van predatie. Op de excursie naar Oranjewoud hoorden we nog een simpele oplossing tegen predatie: 3 spijkers van 8 à 9 cm bij de vliegopening. Eén van 1 cm onder het gat en aan weerskanten van het gat ook één. Bij de eerste nestkastencontrole op 19 april waren er al veel kastjes bezet door kool- en pimpelmezen. De route Westerveld bijvoorbeeld had zelfs al 109 eieren! Bij de eerste controles is het oppassen geblazen, want de eitjes worden dan nog toegedekt (het broeden begint pas als het legsel compleet is). Dus even voorzichtig met een potlood of takje het mos opzij en..... ja hoor: er liggen toch al eitjes.

De gemiddelde 1^e eilegdatum van de pimpelmees was dit jaar 13 april en die van de koolmees 18 april. Bij de bonte vliegenvangers was het gemiddelde van het 1e ei op 5 mei. Een stuk later dan de kool- en pimpelmees en dat levert heel vaak strijd om een(al door dool- of pimpelmees bezet) nestkastje. Soms zijn de gevechten zo hevig dat we één van beiden dood aantreffen.

Jonge bonte vliegenvanger

Bonte vliegenvanger onderzoek

Greetje Oeseburg, Jan Veldman en Lida Zondag werken sinds 2009 mee aan een onderzoek van de Groninger ecooloog Christiaan Both. Dit jaar zijn alle jonge vliegenvangers niet meer massaal geringd, maar zo veel mogelijk volwassen vogels. Ook is er gekeken of de vogels die bij ons in het gebied broeden een ring hadden. Zo kunnen we zien of het één van “onze” eerder geringde vogels is of één die in een ander gebied is geringd. De beperking van het ringen heeft te maken met de bezuinigingen die bij het onderzoek zijn doorgevoerd.

Alle nestkastcontroleurs zijn dit jaar weer met veel enthousiasme op pad geweest en daarvoor wil ik iedereen hartelijk bedanken.

Namens de Werkgroep Nestkastcontrole

Lida Zondag

Totaaloverzicht nestkastjes

Route	Koolmees aantal eitjes	Koolmees uitgevlogen	Pimpelmees aantal eitjes	Pimpelmees uitgevlogen
Binnenveld I	100	76 = 76%	58	37 = 63%
Binnenveld II	103	77 = 74%	117	63 = 53%
Binnenveld	85	82 = 96%	79	65 = 82%
Binnenveld	50	33 = 66%	38	36 = 94%
Oosterzand I	190	144 = 75%	45	29 = 64%
Oosterzand II	111	78 = 70%	31	20 = 64%
Westerzand	184	137 = 74%	30	19 = 63%
Holtinge	140	116 = 82%	143	99 = 69%
Rheebruggen I	186	170 = 91%	157	125 = 79%
Rheebruggen	119	111 = 93%	66	63 = 95%

Route	Bonte vliegenvanger aantal eitjes	Bonte vliegenvang er aantal uitgevl.	Overige vogelsoorten aantal eitjes	Overige vogelsoorten aantal uitgevl.
Binnenveld I	60	56 = 93%		
Binnenveld II	51	45 = 88%	Boomklever 15	13 = 86%
Binnenveld IIIA	63	59 = 93%	Boomklever 7	7 = 100%
Binnenveld IIIB	67	62 = 92%		
Oosterzand I	65	61 = 93%	Boomklever 8	8 = 100%
Oosterzand II	90	83 = 92%		
Westerzand	117	102 = 87%		
Holtinge	6	6 = 100%	Boomklever 8	0 = 0%
Rheebruggen I	39	37 = 94%	Boomklever 16	14 = 87%
Rheebruggen II	22	22 = 100%	Boomklever 6	5 = 83%

Bezettingspercentages: bijna alle geplaatste kastjes werden gebruikt.

Route	Aantal kastjes	Aantal / % bezet
Binnenveld I	30	26 = 86%
Binnenveld II	33	31 = 93%
Binnenveld IIIA	32	30 = 93%
Binnenveld IIIB	24	20 = 83%
Oosterzand I	42	38 = 90%
Oosterzand II	33	32 = 96%
Westerzand	37	36 = 97%
Holtinge	32	31 = 96%
Rheebruggen I	45	42 = 93%
Rheebruggen II	30	22 = 73%

Hoofdstuk vier | World Birdwatch

Verslag vogeltelling 6 oktober 2012.

Om 7 uur stapten Arend van Dijk, Geert Hilbrands, Harry Thalen en Femmie Prikken bij de school in Uffelte op de fietstocht voor de jaarlijkse Bird Watch telling. Via de Egginkstraat, Reestweg, Oude Vaartpad, Van der Sluisweg, Koematenweg, Madeweg, Hooijdijk, Broekdijk, Hesselterweg, Hardenweg, Leemgravenweg, Asseweg, Ettelterweg, Turfveenenweg, Anserweg, ging het naar Rheebruggen.

Gingen we vorig jaar met dichte mist op pad, nu was het één en al regen, regen, regen. De deelnemers lieten zich niet kennen en maakten de - al sinds jaren- vaste route af, dit jaar eens in tegengestelde richting. Het is begrijpelijk dat de resultaten vanwege de regen niet bijzonder waren. Hoogtepunten waren enkele Tapuiten, Roodborsttapuiten en Dodaars.

Arend had als scribent moeite zijn "Vogel Logboekje" droog te houden en moest later de resultaten herschrijven. Desalniettemin een gezellige ochtend, met onderweg het uitwisselen van belevenissen en ervaringen op natuur- en vogelgebied. Onderweg trakteerde Harry natuurlijk op zijn niet-meer-weg-te-denken-droge-worst.

Om 11.30 uur (net toen het zonnetje zich liet zien) was de telling compleet en was het tijd om even op te drogen onder het genot van een kopje koffie bij Arend en Hester op Rheebruggen.

In 2012 staat landelijk de Spreeuw op 1, de Vink op 2 en de Kievit op 3. Zie voor de overige resultaten:

<http://www.vogelbescherming.nl> >
Euro Birdwatch 2012.

Femmie Prikken

Tijdens BirdWatch getelde soorten en aantallen op volgorde van talrijkheid:

Soort	aant.	Soort	aant.
Spreeuw	720	Roodborst	8
Kievit	590	Ekster	8
Graspieper	113	Boomkruiper	7
Geelgors	59	Groenling	7
Ringmus	56	Tapuit	6
Huisemus	54	Tjiftjaf	6
Watersnip	52	Pimpelmees	6
Wilde Eend	41	Winterkoning	5
Holenduif	37	Veldleeuwerik	4
Merel	34	Zanglijster	3
Zwarte Kraai	33	Staartmees	3
Houtduif	31	Dodaars	2
Koolmees	23	Wulp	2
Witte kwikstaart	20	Roodborsttapuit	2
Gaai	19	Sijs	2
Nijlgans	17	Aalscholver	1
Buizerd	14	Sperwer	1
Grauwe Gans	12	Waterhoen	1
Knobbelzwaan	11	Gr. Bonte Specht	1
Blauwe Reiger	9	Rietgors	1
Kuifeend	9		
Totaal 41 soorten		en 2030 stuks	

De werkgroep houdt zich al jaren bezig met het opschonen van heidepercelen rondom Havelte en Uffelte, materieel gesteund door LBD en moreel door de Vogelwacht. Want mede door het werk wat de mannen van de werkgroep één keer per 2 weken verzetten, is o.a. het aantal Nachtzwaluwen toegenomen en hebben zich de Roodborsttapuiten meer en meer weten te handhaven. Hierna te lezen het verslag van werkgroeplid Hans Uylenburg.

Natuurbeheer

Regelmatig tref ik mensen aan, die van mening zijn dat je de natuur aan zijn lot moet overlaten. Dat is helaas niet zo. De natuur moet beheerd worden om het bepaalde vogels, planten en insecten naar de zin te maken. Zonder beheer ontstaat er op de meeste plaatsen alleen maar bos en dat is bijvoorbeeld voor de Wulp, de Tapuit, de Veldleeuwerik en de Nachtzwaluw niet interessant. Daarom verwijderen in onze regio een aantal vrijwilligers jonge boompjes, om op bepaalde delen van het gebied de ontwikkeling van bos tegen te gaan. Een bijkomend voordeel daarbij is bovendien dat er een variatie in het landschap ontstaat, waardoor het aangenamer wordt om deze gebieden te bezoeken.

Dat beheer wordt hier door drie soorten vrijwilligers uitgevoerd:

1. De schapen, die het jonge loofhout geen kans geven;
2. De koeien, die de grovere opslag en het Pijpenstrootje opeten;
3. De vrijwilligers van de Vogelwacht, die de Grove Dennen verwijderen.

Die laatste groep onderscheidt zich van de twee andere, omdat het verwijderde materiaal door hen niet wordt geconsumeerd.

Jammer is het dat deze beheervorm niet altijd door iedereen wordt gewaardeerd. Op een excursie bij de hunebedden hoorde ik een lid van Natuurmonumenten klagen over het verwijderen van Vuilbomen (Sporken) op de hei door de schapen. Hij vond dat kwalijk, omdat deze boomsoort veel nectar en stuifmeel kan leveren voor de bijen en andere insecten. Dat laatste is natuurlijk waar, maar als er veel Vuilbomen dicht naast elkaar staan, leggen zij na verloop van tijd toch het loodje, want deze boomsoort vraagt veel zonlicht en daarom tref je ze ook nooit in een gesloten bos. Bosranden vormen derhalve het geschikte biotoop voor de Vuilboom en die bosranden bestaan alleen maar bij de gratie van open gebieden. Met andere woorden: wij blijven met de schapen en koeien actief.

*Namens de Werkgroep Heideschonen
Hans Uylenburg*

Na een moeilijk jaar in 2011, waarin we veel werkzaamheden hebben moeten verdelen na het overlijden van Fred in 2010, hebben we in 2012 rust weten te vinden binnen de werkgroep en kunnen we weer vooruit kijken. Het jaar 2012 was voor ons een spannend jaar m.b.t. de steenuilen. Zou het weer net zo'n goed broedseizoen worden als in 2011 en hoe zou de ontwikkeling gaan m.b.t. de marterpredatie? De antwoorden op deze vragen (en meer) kunt u in dit jaarverslag lezen.

Sub-gebieden en coördinatie

Al enkele jaren werken we met sub-gebieden en sub-coördinatoren die allemaal verantwoordelijk zijn voor hun eigen deelgebied. Momenteel werken we met 5 sub-gebieden en dus ook 5-subcoördinatoren. Dit zijn Jos van Luit, Muriël Broer, Jan ter Stege, Jan Zoer en Erwin Bruulsema. Jan Zoer heeft het stokje overgenomen van Roeland Haar. Enkele delen van ons gebied zijn heringedeeld om efficiënter te kunnen werken. Jos van Luit is in 2012 de algemene coördinator van de steenuilen. In verband met verschuivingen binnen het bestuur van de Vogelwacht Uffelte e.o. heeft Jos van Luit eind 2012 de algemene coördinatie overgedragen aan Erwin Bruulsema.

Territoria

Elk jaar gaan we vanaf half februari tot half maart op pad met een mp3-speler en een boxje om de territoria van de steenuilen te inventariseren. Vroeger gebeurde dit nog met een cassetrecorder op batterijen, maar ook wij gaan met

onze tijd mee. Dit jaar ben ik eens verder gaan graven in de geschiedenis van de steenuilenterritoria en kwam er achter dat al die jaren (vanaf 2000) er een toename is geweest in de territoria. Echter dit jaar hebben we een kleine terugval gehad in de vastgestelde territoria. Dit is vooral te wijten aan het gebied van Dwingeloo e.o. waar we vijf territoria minder hebben vastgesteld t.o.v. 2011. Het kan echter zijn dat er in 2011 dubbeltellingen hebben plaatsgevonden, maar omdat we dat

niet zeker weten houden we het op een afname. Gelukkig is er in het gebied van Ruinen e.o. een toename te zien na een jarenlange afname (vanaf 2008). We hopen natuurlijk dat volgend jaar er weer een toename zal zijn van het aantal territoria.

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ruinen e.o.					12	21	19	21	24	22	27	31	30	27	26	29
Dwingeloo e.o							10	9	12	15	15	19	22	27	38	33
Totaal territoria	8	8	8	9	15	21	29	30	36	37	42	50	52	54	64	62
Toename / afname (%)	0	0	0	+13	+67	+40	+38	+3	+20	+3	+14	+19	+4	+4	+16	-3

Broedgevallen

Helaas zien we ook in het aantal broedgevallen terug dat het een minder jaar is dan in 2011. Waar dit mee te maken heeft is gissen. Maar de marterpredatie in het verleden kan zich nu uiten in de afname van het aantal broedgevallen. Ook het aantal mislukte broedgevallen is dit jaar relatief hoog. In het verleden zien we ook wel enkele jaren met een terugval, dus dit is nog niet direct reden tot zorgen. Het aantal mislukte broedsels is deels wel te verklaren. In het gebied van Ruinen/Ansen e.o. hadden we maar liefst 5 nestkasten die door twee vrouwtjes werden bewoond.

Deze "lesbische" uilen hadden in hun nestkast tussen de 5 en 8 onbevuchte eieren liggen. Hierdoor wordt het aantal eieren dus beduidend hoger en het aantal jongen lager. Daarnaast hebben we in Lhee in 2012 een rampjaar achter de rug. Hier waren tijdens de eerste controle voor het eerst 4 nesten met eieren en/of jongen. Bij de tweede controle troffen we echter bij geen van de nesten nog jongen aan. Wel vonden we dode jongen onder de kasten en eieren waaraan duidelijk te zien was dat een marter erin gehapt had. In dit gebied hebben we inmiddels voorzorgsmaatregelen getroffen om de marters te weren uit de kasten. Ook in andere gebieden is in dit jaar voortgang geboekt met het plaatsen van marterbestendige nestkasten. We zien voorzichtig resultaat hiervan en hopen dat in de toekomst dit nog meer waar te kunnen nemen. Hieronder een overzicht van de broedgegevens van 2001

t/m 2012. Hierin is duidelijk te zien dat het uitbreiden van het gebied met nestkasten zijn vruchten afwerpt.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Broedgevallen	4	13	15	21	28	27	32	46	45	46	51	49
Toename / afname (%)		+ 225	+ 15	+ 40	+ 33	- 4	+ 18	+ 44	- 2	+ 2	+ 11	- 4
Mislukt	0	1	6	4	10	5	8	14	17	14	8	16
Mislukt %	0%	8%	40%	19%	36%	19%	25%	30%	38%	30%	16%	33%
Aantal eieren	16	50	59	80	113	112	119	185	150	190	200	183
Gemiddeld	4,0	3,8	4,0	3,8	4,0	4,2	3,7	4,0	3,3	4,1	3,9	3,7
Jongen	12	34	31	50	57	74	86	106	74	108	139	122
Gemiddeld	3,0	2,6	2,0	2,4	2,0	2,7	2,7	2,3	1,6	2,3	2,7	2,5

Al met al hebben we toch een relatief goed seizoen gehad wat de steenuilen betreft. We hebben weliswaar minder jongen dan in 2011, maar meer dan de jaren daarvoor. Een kleine terugval in het aantal territoria, eieren en jongen hoeft geen invloed te hebben op de resultaten die de komende jaren nog gaan komen.

Bijzonderheden:

Ook dit jaar zijn we enkele bijzonderheden tegen gekomen tijdens de controles:

- Tijdens de controles zijn we op twee plaatsen volwassen steenuilen tegen gekomen met een iris coloboom. Dit is een vergroeiing in de iris die aangeboren kan zijn, maar ook ontstaan kan zijn door een beschadiging aan het oog.
- In het totaal troffen we maar liefst vijf "lesbische" stellen aan in de nestkasten. Samen hadden zij maar liefst 35 eieren. Dat is een gemiddelde van 7 eieren per nestkast. Bij de aanwezigheid van één vrouwtje treffen wij vrijwel nooit een groter broedsel aan dan vijf eieren.
- Dit jaar heeft één van de jongen die vorig jaar (2011) uitvlog in Uffelte een partner gevonden uit Ansen (ook geringd in 2011). Ze zijn gaan samenwonen in een nestkast in Dieverbrug en hebben dit jaar twee jongen groot weten te brengen.

- Bij Dwingeloo hadden we een nieuw broedgeval, maar niet in een steenuilenkast. Vorig jaar schreef ik in het jaaroverzicht dat er een steenuil op het oude gemeentehuis van Dwingeloo zat. Deze uil had dit jaar een spechtenkast in de buurt bezet en heeft hierin twee jongen groot gebracht.
- We zijn er dit jaar achter gekomen dat ook buizerds een bedreiging kunnen vormen voor de steenuilen. Bij Ansen zag één van de nestkastbezitters (bewoner) dat een buizerd een jonge uil voor de nestkast van de tak plukte. Toeteren met de tractor mocht niet meer baten en helaas heeft dit jong het dus niet overleefd.
- Rondom Ruinen zijn er bij kasten sporen van eekhoorns aangetroffen. Welke invloed dit heeft op de steenuilen is nog niet bekend. Komend jaar hopen we met het plaatsen van een bewegingscamera hier duidelijkheid over te krijgen.
- Het beschermingswerk was dit jaar op sommige plaatsen bijna gevaarlijk. Bij één van de kasten hebben we al jaren last van zwarte mieren die je helemaal lek prikken als je bij de nestkast komt. Gelukkig hebben de uilen hier geen last van. Daarnaast troffen we soms hoornaarnesten aan in de nestkasten. Dit is vervelender, omdat die lelijk kunnen steken en de steenuilen er ook niet bij in de buurt komen.

Twee uilen met een iris coloboom.

Namens de Werkgroep Steenuilen,

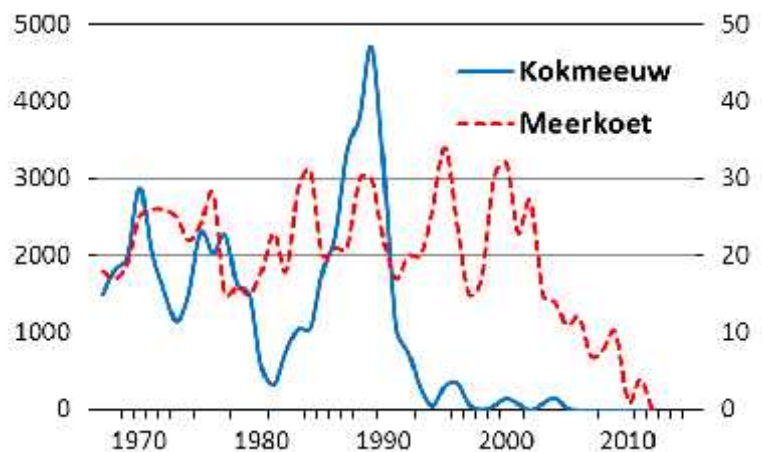
Erwin Bruulsema

Het jaar 2012 zullen we ons vooral blijven herinneren aan het grote aantal Nachtzwaluwen en Houtsnippen en Wielewalen. Verder waren er meer Koekoeken, Grauwe Klauwieren, Putters en Grauwe Ganzen. De Wespandief liet zich dit jaar goed zien, het Vuurgoudhaantje en de Draaihals lieten zich horen en de Raaf kon als nieuwe broedvogel van het Holtingerveld genoteerd worden. Onverwacht was de Meerkoet die voor het eerst sinds mensenheugenis afwezig was als broedvogel.

Broedvogels Holtingerveld

Holtingerveld, het ongeveer 1400 ha grote heide- en bosgebied met vennen tussen Uffelte, Havelte en Wapserveen is net als in de afgelopen decennia ook in 2012 onderzocht op het voorkomen van vooral bijzondere broedvogels. Het gebied is verdeeld in zes stukken die elk minimaal 10 keer, vooral bij het ochtendkrieken afgezocht worden naar broedvogels. De vogeltellers zijn Peeke Boelhouwer, Arend van Dijk, Ronald Hoogenhout, Femmie Prikken, Martha Sol en Harry Talen.

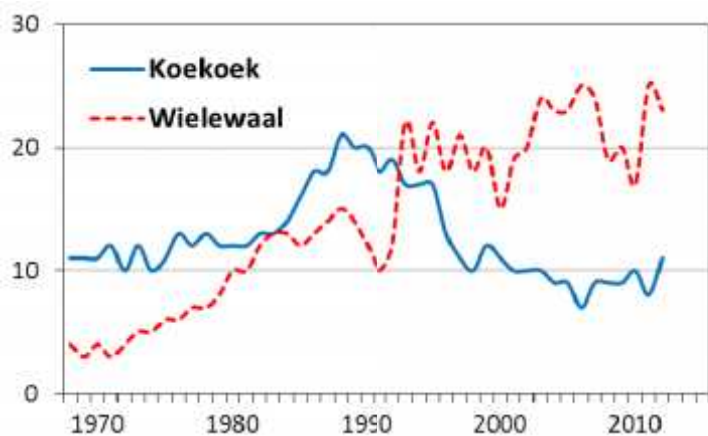
Aantal getelde paren van de kokmeeuw en meerkoet in het Holtingerveld, Havelte in 1968 - 2012.

Vennen

Grauwe Ganzen nemen, zoals bijna overal in ons land, ook in ons gebied flink toe. De eerste paren troffen we in 2003 aan, maar dit jaar hadden we er al 35. In maart-april laten ze zich flink horen, maar ze nestelen stiekem in de moerasbegroeiing en komen dan opeens met een toom jongen tevoorschijn. Dodaars (12 paren), Wintertaling (11), Wilde Eend (80), Kuifeend (22) en Waterral (3) hadden ondanks de voorgaande winter met strenge vorst 'normale' aantallen paren. Anders was dat met de Meerkoet, die dit jaar voor het eerst sinds de start van de tellingen in 1968 verstek liet gaan. Tot 2002 telden we meestal 20-30 paren, maar na een strenge winter of droge periode terugvallend tot 15 (zie figuur). Deze eeuw liep het aantal snel terug. Waarom de Meerkoet de plaat heeft gepoetst is lastig te verklaren. Misschien speelt verandering van waterkwaliteit en daarmee samenhangend afname van voedsel een rol. De terugval is ingezet in dezelfde periode als waarin de Kokmeeuwkolonie uit de vennen verdween. Wellicht boden de meeuwen bescherming tegen vijanden en werd het water in de vennen door mest en aangeslept nestmateriaal van de meeuwen wat verrijkt, met meer voedsel voor meerkoeten als gevolg. Meerkoeten prefereren immers wat voedselrijkere milieus.

Heide

Het zijn vooral de wat minder opvallend levende vogelsoorten die dit jaar wederom goed scoorden. De Nachtzwaluw en Houtsnip, die je overdag maar weinig te zien krijgt hadden dit jaar met 20 resp. 17 paren een goede stand. De Houtsnip zat tot voor enkele jaren uitsluitend in de bossen, maar ontpopt zich meer en meer als heidevogel, maar dan wel op heide met loofbosjes. Goede kans om dit tweetal waar te nemen is de

Aantal getelde paren van de koekoek en wielewaal in het Holtingerveld, Havelte in 1968 - 2012.

talrijke heidevogels rekenen we in het Holtingerveld vooral de Boompieper (201 paren), Geelgors (148), Roodborsttapuit (123), Grasmus (117), Kneu (111), Veldleeuwerik (56) en Boomleeuwerik (38). De stand Grasmus, Kneu en Veldleeuwerik was wat lager dan vorig jaar. De Grasmus had het vooral in de Afrikaanse winter minder goed (droogte) en de het Veldleeuwerikenaantal loopt al jaren licht terug, waarschijnlijk in samenhang met verruiging en verbossing van de heide. De zeldzame Tapuit was aanwezig met 1 paar en bracht geen jongen groot. Van de Koekoek, die het landelijk vrij slecht doet en op de Rode Lijst staat, wisten we dit jaar 11 zingende mannetjes op papier te krijgen, het hoogste aantal deze eeuw (figuur). Voor zover bekend legt de Koekoek vooral eieren in nesten van Boompiepers. Aan de rand van de heide en bossen treffen we de laatste jaren steeds vaker Putterers aan, dit jaar zelfs 19 paren. De eerste broedende Putterers vonden we in 1995. In en nabij dorpen zijn ze talrijker.

Bossen

Roofvogels en uilen hadden ongeveer dezelfde stand als afgelopen jaar. De Bosuil (5 paren) is thans talrijker dan de Ransuil (1). Van de laatste zaten er tot vroeger 10-20 paren, maar na 2000 niet meer dan 3. De Bosuil broedt hier pas sinds 1997. De onopvallende Wespendif werd dit jaar meermalen waargenomen en ook gefotografeerd door Machiel de Vos. Hij lijkt op een Buizerd, maar heeft een totaal ander gedrag. Ze leven onder andere van wespenraat. Gerard Mulder vond enkele wellicht door deze roofvogel uitgegraven wespennesten. Het zijn trekvogels die overwinteren in Afrika. De Groene Specht viel wat terug in aantal (van 22 naar 17) waarschijnlijk door effecten van het strenge winterweer. De Zwarte Specht (6) en Kleine Bonte Specht (12) handhaafden hun aantal. Bijzonder waren de waarnemingen van een roepende Draaihals, een spechtensoort, waarvan er in ons

schemerperiode. De stiekeme en vaak pas in juni uit Afrika terugkerende trekvogel, de Grauwe Klauwier, had dit jaar 6 paren. Zo'n aantal hadden we nog nooit eerder en was een mooie score in het *Jaar van de Klauwieren*. Ook in de Ootmaan, net ten oosten van het Holtingerveld zaten 3 paren. In de wat natte heide zaten dit jaar 2 paren Watersnip en 2 Paapjes, beide soorten van de Rode Lijst,

en ook 2 Sprinkhaanzangers. Allemaal soorten die vooral actief zijn in de schemering. Tot de meest

Grauwe Klauwier, foto Erwin Bruulsema

land nog maar enkele tientallen broeden. Hij zat op dezelfde plek als enkele jaren geleden. In juni werd op een andere plek een waarneming gedaan. Waarschijnlijk was dit dezelfde vogel die rondzwierf. Een andere bijzonderheid was een nestvondst van een Raaf. In februari-april werden geregeld Raven waargenomen en eind maart werd het nest gevonden. Bij controle op 2 mei bleek het nest 'gekraakt' door een Nijlgans. De Nijlganzen hebben er echter niets van gebakken. Naderhand werd het ravenpaar geregeld elders in het gebied waargenomen. Voor een goed geoefende vogelaar is het Vuurgoudhaantje op zang te onderscheiden van het gewone en talrijke Goudhaantje. Dit jaar zong er één in een perceel lariks grenzend aan sparren bij Brandeven. Een andere in wisselend aantal broedende soort is de Fluitier. De laatste jaren hebben we meestal 5-10 zingende, dit jaar 11. De meeste zitten stevast in de bepaalde bosgebiedjes, vaak met eiken. In weerwil van de landelijk vaak deplorabele situatie,

Wespendif, foto: Machiel de Vos

blijven Wielewalen ons in het Holtingerveld verbazen. Op lange termijn is de stand toegenomen en soms is er lokaal zelfs sprake van welhaast kolonievorming. Totaal komen we uit op 23 paren, waarvan bijna de helft in opgroeiende loofbosjes op of aan de rand van de heide zit. Dat zijn voor een deel nieuwe biotopen voor de Wielewaal en speelt een rol in de toename. Ze zoeken geregeld naar voedsel, zoals harige rupsen, op de heide. Ze hangen dan als een Torenvalk vlak boven de heide en vallen naar beneden om een rups of iets dergelijks op te pikken. Ratelende Grote Lijsters waren in 2012 met 30 paren talrijker dan de afgelopen jaren, terwijl de Appelvink met een lager aantal (47) uitpakte. Bonte Vliegenvangers blijven ook toenemen (158 paren), hetgeen deels samenhangt met het aanbod aan nestkasten.

Rheebruggen

In dit landgoed ten oosten van Uffelte werden onder andere één Boomvalk en één Wespendif vastgesteld. De Wespendif vestigde wel op bijzondere wijze de aandacht op zich. In het huis langs de Oude Stroomweg werden wespennesten aan de wanden van het huis geplunderd. Op de grond lagen resten van wespenraten, isolatiemateriaal en riet en hogerop waren gaten zichtbaar en vlogen nog wat verloren wespen rond. Eén van de twee Bosuilen bracht 2 jongen groot in een holle eik. De natuurvriendelijk beheerde cultuurlanden op en rond Rheebruggen zijn zeer in trek bij broedvogels als Grauwe Klauwier (5 paren), Roodborsttapuit (27), Boompieper (63), Grasmus (78), Graspieper (79) en Geelgors (103). Op de Ansermade zitten Graspiepers en werkelijk mannetje aan mannetje. En dan te bedenken dat deze soort elders in de Nederlandse graslanden vaak flink in aantal terugloopt.

Namens de werkgroep Broedvogelinventarisatie,

Arend van Dijk

2012 gaat de boeken in als een jaar met een te koud en vooral ook te nat broedseizoen. Wellicht heeft dit negatief effect gehad op de zwaluwenstand, maar dat blijkt niet eenduidig te zijn. Het aantal Huis- en Boerenzwaluwen was in Uffelte lager dan de afgelopen jaren, maar de Gierzwaluw scoorde een hoger aantal. In Havelte bleef de Huiszwaluwenstand gelijk, maar op de Veendijk was er toename. Het plaatsen van kunstnesten en nestkasten voor zwaluwen heeft duidelijk positief effect. Dat geldt ook voor de drie in 2011 in Havelte en Uffelte (2) geplaatste (huis)zwaluwentillen. Ze waren allemaal bezet, ongekend in vergelijking met veel plekken elders in het land.

Huiszwaluw

Uffelte:

Deze vrolijke pruttelaars verrasten ons met een laag aantal bezette nesten. In 2011 telden we 145 vakkundig tegen de gevels aan gemetselde bezette nesten, dit jaar bleef de teller steken op 87. In 60% van adressen was er sprake van afname ten opzichte van 2011, in 30% bleef het aantal gelijk en in 10% was er toename. De terugval was in de kern van Uffelte sterker (54% minder) dan in het buitengebied (18% minder). Aantalsverandering had in veel gevallen betrekking op een enkel nest meer of minder, maar er zijn enkele uitschieters. De kolonie bij Snoeken, Dorpsstraat altijd goed voor zo'n 10 zwaluwen, bleef dit jaar leeg!, terwijl die aan de gebouwen bij de Uffeltersluis fors opliep van 4 naar 16 nesten. De kolonie bij Haagsma aan de Ruitersweg had met 14 nesten een vrijwel gelijk aantal als in 2011. 2012 mag dan een mager jaar zijn, vergeleken met nog maar enkele jaren terug was een aantal van 80-90 paren of zelfs nog minder heel gewoon. Alleen in 2006-2011 kwam het totaal boven de 100 uit.

Havelte:

Huiszwaluw verzamelt modder voor het nest.

Het merendeel van de Havelter Huiszwaluwen zwiert rond in de Meerkamp, waar in de vogel- en bloemenwijk precies 100 nesten werden geteld. In 2011 waren dat er 101. Meer in het centrum van Havelte nestelen ze in de Dikke Steenweg en vooral in een ware kolonie van 20 nesten bij Hageman aan de Egginklaan. Langs de Drentse Hoofdvaart zitten drie kolonies: bij Meeuwes (13 nesten), Haveltersluis (5) en vooral bij Oostras (32). De Veendijk was goed voor 61 nesten met de topadressen Lommers (13) en Gras (35). Net als in Uffelte waren er veel kleine verschuivingen van eentje meer of minder. Grote positieve veranderingen

ten opzichte van 2011 waren er aan de Klaproosweg 36 (van 6 naar 13) en bij Gras aan

de Veendijk (van 7 naar 35!) en negatieve aan de Korhoenweg 28 (van 12 naar 6), bij Meeuwes (van 20 naar 13) en Lommers Veendijk (van 21 naar 13). Het Haveltertotaal van 171 nesten in 2012 was nagenoeg gelijk aan dat van 2011 met 172 nesten. In de Veendijk liep de stand op van 41 naar 61 nesten.

Tijdens de telronden in juli waren er verscheidene nesten met jongen en uit sommige nesten waren ze al uitgevlogen. Enkele bewoners meldden echter dat de zwaluwen, na eerst aanwezig te zijn geweest en zelfs met nestbouw waren begonnen, plotseling weer waren verdwenen. Voor zover nagegaan kan worden leken de broedresultaten in juli niet al te best. Heel wat zwaluwen hebben echter in augustus van het vrij zonnige weer weten te profiteren door alsnog (soms voor de tweede keer) jongen groot te brengen. Die jongen kunnen we de komende jaren weer verwelkomen in onze dorpen, want die vestigen zich vaak in de nabijheid van hun geboorteplek.

Kunstnesten en tillen voor Huiszwaluwen

De langjarige toename van de huiszwaluw in Havelte en Uffelte is mede het gevolg van de hulp die Vogelwachters boden door het aanbrengen van vogelmest opvangende plankjes, het plaatsen van kunstnesten en natuurlijk enthousiaste voorlichting van in het bijzonder Fred van Vemden. Het plaatsen van kunstnesten (handgemaakt van cement, zand en zaagsel) blijkt positief

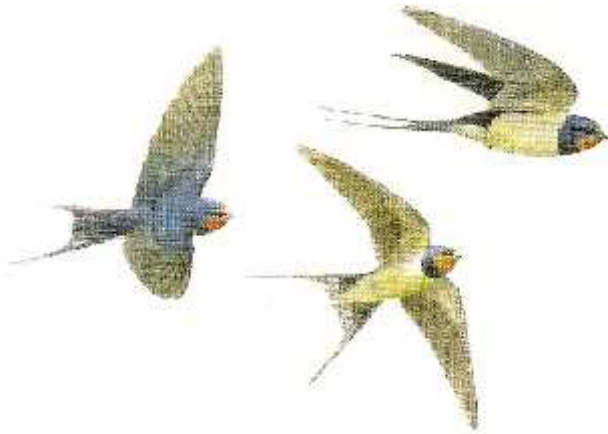
te werken. Gebouwen met aangebrachte kunstnesten worden graag bewoond door de zwaluwen. Ze bezetten zo'n nest of bouwen er een eigen nest tegenaan. In Uffelte zijn er zeker 20 adressen met in totaal 58 kunstnesten en daarvan waren er dit jaar 34 bezet. In Havelte en Veendijk gaat het om zeker 17 adressen met totaal 62 kunstnesten, waarvan er 44 waren bezet. Zonder deze kunstnesten zou het aantal er aanzienlijk lager zijn geweest weten we uit ervaring. Apart hiervan zijn er natuurlijk nog de drie in 2011 geplaatste zwaluwentillen aan de Dorpsstraat in Uffelte (2) en één in Havelte. Vorig jaar was alleen de til in Havelte bezet (12 nesten). In 2012 was deze til wederom bezet met 14 nesten, waarvan 7 in door de zwaluwen zelf gemetselde nesten. En het was nu ook raak in Uffelte met aan beide tillen één bezet nest (naderhand nog twee vervolgnesten). Een bescheiden begin in Uffelte wellicht, maar als je het vergelijkt met andere tillen in Nederland weten de zwaluwen de Westerveldse tillen goed te vinden, want elders is er nog weinig bewoning.

Bald Bruinenberg en Ronald Hoogenhout hebben een ware productielijn opgezet voor kunstnesten voor huiszwaluwen. In 2012 hebben ze er minimaal 203 gefabriceerd! Ze zijn nu bezig om ook kunstnesten voor boeren- en gierzwaluwen te ontwerpen en te maken.

Aan de nieuwe moderne stal van Bouwens aan de Kattemade zijn op een speciale manier kunstnesten voor huiszwaluwen gemonteerd, waarbij problemen met bewegende delen zijn omzeilt. Deze werkwijze gaat ook toegepast worden bij een soortgelijke stal van Gras aan de Veendijk.

Boerenzwaluw in Uffelte-oost

Deze zwaluwen nestelen vrijwel altijd in een gebouw, vaak in een stal met vee. Voor het vaststellen van het aantal nesten moeten alle stallen, schuren etc. geïnspecteerd worden. Gelukkig weten veel bewoners vaak precies waar de nesten zitten, zodat de vogelwachters weer door kunnen naar volgende adressen. Boerenzwaluwen worden geteld in het deel van Uffelte ten oosten van de Drentse Hoofdvaart tussen de Anserweg,

Boerenzwaluwen

Hennehorstweg en Rheebruggen. Op 29 van de 57 adressen werden geen bewoonde nesten gevonden. Op de overige 28 adressen zaten 56 nesten. Meestal gaat het om 1 nest (13 adressen) 2 (9) of 3 nesten (4). Twee uitschieters waren Smit, Egginkstraat met 6 nesten en Knevel, van der Sluijsweg met 7. In vergelijking met afgelopen jaren waren er zo als gewoonlijk wat verschuivingen, maar op drie adressen waren de verliezen groot: Van Egmond, Egginkstraat van 4 naar 1, Van Eijk, Kippenburgweg van 6 naar 2 en Lubbers, Anserweg van 6 naar 3. In 2010 en ook in 2011 werden 66 nesten geteld, maar in

2009 slechts 51. De terugval dit jaar past in het landelijke beeld. De zwaluwen kwamen laat aan en hadden veel last van het regenachtige en soms ook koude weer, waardoor jongen soms verhongerden.

Gierzwaluw Uffelte

(Door Ronald Hoogenhout)

In 2011 haalde de gierzwaluw in Uffelte een record met 26 nestplaatsen. Dit kwam vooral door de speciale nestkasten in de Veenbesstraat die steeds vaker door de gierzwaluwen werden gebruikt. Het leek de moeite waard na te gaan of deze ontwikkeling in 2012 zou doorzetten. Door het koude en ook natte broedseizoen waren er weinig gunstige avonden om te inventariseren. Er is gepost op 26, 29, 30 juni, 2, 3, 22, 25 juli en 1 augustus.

In de Veenbesstraat zijn in 2007 32 nestkasten opgehangen. In 2009 zijn er vijf verwijderd voor de plaatsing van twee ramen. In één van deze kasten werd toen het eerste gierzwaluwnest gevonden. De aantalsontwikkeling in de Veenbesstraat verliep als volgt:

	2009	2010	2011	2012
<i>Nest aan gevel</i>	7	3	8	8
<i>Nestkast</i>	1	5	13	21
Totaal	8	8	21	29

Het aantal vogels dat de kasten gebruikt neemt nog steeds toe. Probleem is wel dat ook de huismus zijn oog heeft laten vallen op de gierzwaluwkasten om te nestelen (dit jaar vijf) en die stoppen de kast volledig dicht met nestmateriaal.

Het was al jaren bekend dat er aan het einde van de Lindenlaan gierzwaluwen vliegen. Dit jaar is eindelijk gevonden waar deze vogels nestelen. Bij nr.81 werd een gierzwaluw betrapt bij het invliegen onder een eind-nokpan. Deze pan ligt tegen de schoorsteen en is voor de helft met lood bedekt. De andere helft is niet met cement afgesmeerd, waardoor de vogel er onder kan vliegen. De pan ligt aan de noordkant en dus in de schaduw van de schoorsteen. Een ideale broedplaats! Er zijn aan het einde van de Lindenlaan meerdere, soortgelijke broedmogelijkheden.

Over het broedsucces valt weinig te zeggen. Evenals vorig jaar zijn er in 2 kasten en in 1 gevelgat jongen gezien. Jongen die bijna volgroeid zijn hebben de gewoonte om voor de nestopening te gaan zitten. In de Veenbesstraat zijn ze goed te zien. Toch is het lastig om de nesten met jongen te monitoren. Je moet in de juiste periode gaan kijken en deze verschilt per jaar. Dit jaar waren de jongen enkele weken later. Waarschijnlijk is er door het koude voorjaar later met broeden gestart dan in 2011. Gierzwaluwen zijn

behoorlijk aangepast aan slecht weer, zoals regen en wind. De ouders vliegen als het moet honderden kilometers naar de rand van de depressie en de jongen gaan in een toestand van lethargie. Ze nemen de temperatuur van de omgeving aan en laten hun stofwisseling dalen. Als de ouders met voedsel terug komen, dan kunnen de jongen weer snel in gewicht toenemen. Toch zullen er de afgelopen jaren nesten zijn mislukt door het slechte weer.

In de Veenbesstraat kun je iets aardigs zien. Soms zie je 3 gierzwaluwen vlak achter elkaar een kast of een gevel invliegen als een soort treintje. Dit moeten wel jongen zijn, maar in de literatuur wordt gemeld dat de jongen na het uitvliegen niet meer in de nestholte terugkeren. Waarschijnlijk hangt het terugvliegen van de jongen af van de toegankelijkheid van de nestholte. In onze nestkasten en in de gevelgaten van de Veenbesstraat kun je bijna horizontaal invliegen. Het lijkt er op dat de jongen hierin slagen door vlak achter een ouder aan te vliegen: vandaar de 'treintjes'. Later kun je de jongen zelfstandig oefenvluchten zien maken.

Op 1 augustus sliepen de gierzwaluwen voor het laatst in hun kasten in de Veenbesstraat. Aan de kopjes was te zien dat het om volwassen vogels ging. De jongen waren al eerder weggetrokken. Die trekken voor hun ouders uit naar Afrika.

In het voorjaar van 2013 hangen de gierzwaluwkasten in de Veenbesstraat zes jaar. Het lijkt daarom zinvol om ze te controleren voor onderhoud en vervanging en om mussennesten te verwijderen. Er zijn nog 25 nieuwe gierzwaluwkasten in voorraad. De woningbouwvereniging Actium heeft plannen voor het vervangen van de dakpannen en het isoleren van de daken in de Veenbesstraat. Het is belangrijk dat zij geïnformeerd wordt over de gierzwaluwen. De zwaluwwerkgroep houdt dit in de gaten en onderneemt actie.

Gierzwaluwen zijn dit jaar niet in de Havelter kerktoren gesignaleerd. De toren werd gerestaureerd.

We mogen ons gelukkig prijzen dat er in de zomer zoveel zwaluwen rondvliegen in onze regio. Dat is mede te danken aan de hulp en gastvrijheid van de bewoners en aan de beschermingsactiviteiten en het telwerk van de zwaluwwerkgroep van de Vogelwacht Uffelte e.o.

Coördinatie en tellingen:

- in Uffelte Bald Bruinenberg en Ronald Hoogenhout
- in Havelte Sanne van Gemerden en Greet Glotzbach.

Verspreiding Boerenzwaluwnesten in Uffelte-oost

*Namens de Werkgroep Zwaluwen,
Arend van Dij*

Na een redelijk resultaat in 2011 zijn wij wederom zeer benieuwd naar de resultaten van het nieuwe jaar. De winter was lang met veel ijs en sneeuw, iets wat onze valken niet ten goede komt. Eind februari zijn alle kasten schoongemaakt en indien nodig gerepareerd of zelfs geheel vernieuwd. Wat ons opviel tijdens het schoonmaken was het afwezig zijn van gakkende nijlganzen. Tevens waren er bij Uffelte maar 2 spannetjes valken te zien. Is dit een voorbode?

Controle

Tijdens onze eerste controles (nog met de spiegel) troffen wij enkele bewoonde kasten aan o.a. Noordswegje, Modderbult en bij Doornbos. Ook van de Vegte op Hees had 5 eieren in zijn kast. Een nieuwe kast op Wapserveen was al verstoord, 1 heel ei en 1 stuk ei.

Enkele zekere kasten die altijd bezet zijn waaronder die in de populier aan de Buitenweg en bij Pels in Havelte waren niet bewoond.

Bij een 2^e controle met een door de Rabobank aangeboden camera konden we nog sneller alle kasten bij langs. Nu bleken de kasten bij Pels, Buitenweg en Hobbitstee ook bewoond. De kasten bij rotonde Darp en Westeinde in Wapserveen waren bewoond door nijlganzen. Ook belden Gert Kist en Wolter van Tarel nog dat ze bewoonde kasten bij huis hadden. Bij Wolter was deze kast dit jaar nog geplaatst.

Resultaten

Dit jaar zijn we voor het eerst sinds jaren weer begonnen met het ringen van valken. Dit is voor de werkgroep het mooiste moment van het seizoen. We kunnen nu volop genieten van echte mooie valken. Op 10 juni hebben we de eersten geringd. We hebben er toen 17 geringd. Omdat er dit jaar een groot verschil in eerste eileg zat hebben we de 2^e keer op 23 juni geringd en de laatste keer op 26 juni. Het betrof in alle gevallen al bijna vliegvlugge valken. Bij van de Vegte waren er al 3 uitgevlogen en konden we er maar 2 ringen. De valken bij Kist zijn niet geringd.

Wat wel heel bijzonder was dat er 2 nesten die we op een paal hebben geplaatst gepredeerd zijn. Bij Pels zaten er duidelijk klimsporen van een (steen) marter op de paal. Bij de Hobbitstee vonden we pluknesten van jonge valken. Deze zijn vermoedelijk gepredeerd door een havik.

Torenvalk Buitenweg. Foto: F. Prikken

Kast	aantal jongen	bijzonderheden
Noordswegje	5	5 geringd
Modderbult	5	5 geringd
Van de Vegte	5	2 geringd (3 al uitgevlogen)
Doornbos	5	5 geringd
Buitenweg	3	3 geringd
Van Tarel	5	5 geringd
Pels	3 eieren (4 juni)	gepredeerd
Hobbitstee	4 eieren (4 juni)	gepredeerd
Kist	5	niet geringd
Aaweg (zandweg)	1 ei + 1 kapot ei	gepredeerd

Uitreiking camera

Op 27 juni werd officieel de camera uitgereikt die we dit jaar en komende jaren gaan gebruiken bij het controleren van de kasten. De camera werd namens de Rabobank door Daniëlla Postma-Prent uitgereikt. Na de officiële overhandiging hebben we nog een kleine demonstratie gegeven in een uilenkast. Nadien hebben we 3 schitterende valken geringd.

Het ringen van de torenvalken van de Buitenweg. Foto: H. Mulder

Namens onze werkgroep willen we de Rabobank bedanken voor deze camera, die ons veel tijd zal besparen.

*Namens de Werkgroep Torenvalken
Wim Snoeken*

Een bijzonder jaar. Voor het eerste seizoen steenuilen, kerkuilen, torenvalken en bosuilen ringen voor de Vogelwacht. Voorheen werd dat deels gedaan door de ringvereniging van Staphorst (kerkuilen) en deels door Fred (steenuilen). De laatste jaren werden de torenvalken niet meer geringd en de bosuil is een soort die we wat intensiever beginnen te controleren. Hieronder een overzicht van de ringactiviteiten van het broedseizoen van 2012.

Het begon half april met de bosuilen. In Wateren hadden we twee nesten met bosuilen die er al langer broedden, maar waar nooit de mogelijkheid was geweest om ze te ringen. Hier troffen we twee grote nesten aan. Het ene nest met zes jongen en het andere met vijf jongen. Omdat we de jongen wegen kwamen we er achter dat de jongen goed op gewicht waren. Daarna volgde het nest met bosuilen in de kerk van Havelte. Hier hebben we onder het toezicht van enkele geïnteresseerden vier jongen kunnen ringen. Hiervan is een filmpje te vinden op onze website:

www.vogelwachtuffelte.nl. Eind april kreeg ik een telefoontje m.b.t een nest bij Uffelte waar in een holle eik twee jonge bosuilen zouden zitten. Hier begin mei naartoe en ja hoor, twee mooie jongen kunnen ringen.

Na een maandje niet ringen waren de steenuilen aan de beurt, echter dat dacht ik. Dit bleek in de praktijk even anders uit te pakken. De kerkuilen bleken vroeg te zijn gaan broeden waardoor de jonge kerkuilen bijna gelijk met de jonge steenuilen geringd konden worden. Dit heeft er uiteindelijk toe geleid dat ik in de periode van eind mei tot eind juni elke week 3 tot 4 avonden en de zaterdag onder de pannen was met het ringen. Druk, druk, druk, maar zeker ook leuk, leuk, leuk. Vooral als je het enthousiasme ziet bij de vrijwilligers, nestkastbezitters en andere toeschouwers bij het ringen. Een aantal leuke ringacties waren bij campings waar campinggasten kwamen kijken bij het ringen. Tijdens één van die ringacties stonden maar liefst 30 campinggasten ons op te wachten. Schitterend dat je zoveel mensen van informatie kunt voorzien over het ringen van kerkuilen en het beschermingswerk van de vogelwacht.

Jonge bosuil bij Uffelte.

Jonge torenvalk tijdens het ringen.

Dit jaar hebben we ook de torenvalken geringd. Torenvalken hebben echter de neiging op de rug te gaan liggen en met de klauwen te gaan slaan als je ze wilt pakken. De eerste keren kwam ik dan ook met behoorlijk gehavende handen thuis. Daarna hebben we de torenvalken maar uit de nestkast gehaald met handschoenen aan. Tijdens het ringen van één van de nesten van de torenvalken hadden we speciaal bezoek van een medewerkster van de Rabobank die kort daarvoor een cheque van 1000 euro had overhandigd aan de Vogelwacht voor de aanschaf van endoscopcamera's. Bij deze ringactie hebben we uiteindelijk drie jonge torenvalken kunnen ringen.

Hierna een overzicht van de geringde uilen in 2012:

Ringen 2012	Steenuilen	Kerkuilen	Bosuilen	Torenvalken
Jongen	116	89	17	25
Volwassen	4	2	0	0
Totaal	120	91	17	25

Al met al een mooi resultaat. Helaas viel het bij de steenuilen dit jaar iets tegen. Vooral in het gebied rond Ansen/Ruinen zijn minder steenuilenjongen geringd dan in 2011. In het gebied rond Dwingeloo/Eemster werden meer steenuilenjongen geringd t.o.v. 2011. In totaal zijn er 20 steen-uilen minder geringd in 2012 ten opzichte van 2011. Waar dit mee te maken heeft kunt u lezen in het verslag van de steenuilenwerkgroep. Ook qua kerkuilen zijn er minder geringd t.o.v. 2011. Dit komt onder andere doordat de uilen erg vroeg waren met broeden, waardoor sommige jongen al

Jonge steenuil op de weegschaal.

uitgevlogen waren op het moment van controleren. Wie weet treffen we deze uilen komende jaren in onze nestkasten aan en kunnen we ze alsnog ringen.

Ringgegevens/terugmeldingen/bijzonderheden:

Elk jaar komen we voor ons onbekende uilen tegen in de nestkasten. Soms worden er uilen van binnen ons gebied waargenomen in andere delen van het land, maar andersom komt ook voor. Hieronder alleen de bijzonderheden. Per jaar hebben we veel meer terugmeldingen, maar dat is voornamelijk bij de steenuilen. Dit zijn uilen die binnen het gebied van de Vogelwacht geringd zijn en ook binnen ons gebied worden aangetroffen.

Ringnr.	Soort	Ringplaats	Jaar ringen	Vindplaats	Levend/Dood
3.637.271	Steenuil	Veeningen (Dr)	2011	Ruinerwold (Dr)	Levend
3.597.150	Steenuil	Staphorst (Ov)	2004	Eemster (Dr)	Levend
3.675.641	Steenuil	Staphorst (Ov)	2011	Ruinerwold (Dr)	Levend
3.686.789	Steenuil	Hardenberg (Ov)	2011	Ruinen (Dr)	Levend
6.142.634	Buizerd	Zeewolde (Fl)	2010	Lhee (Dr)	Dood (verdrinking)
3.680.947	Steenuil	Raalte (Ov)	2011	Diever (Dr)	Levend
3.709.118	Steenuil	Wittelte (Dr)	2011	Den Hulst (Ov)	Levend
3.637.838	Steenuil	Drachtstercompagnie (Fr)	2010	Dwingeloo (Dr)	Levend
5.458.814	Kerkuil	Wapse (Dr)	2012	Drachten (Fr)	Dood (verkeer)
5.477.711	Kerkuil	Vledderveen (Dr)	2012	Noordwolde (Fr)	Levend (verstrikt)
3.634.303	Steenuil	Havelte (Dr)	2010	Oosteinde (Dr)	Levend
3.673.705	Steenuil	Wierden (Ov)	2009	Wittelte (Dr)	Levend
3.646.653	Steenuil	Zuidwolde (Dr)	2007	Ruinen (Dr)	Levend
3.646.809	Steenuil	Zuidwolde (Dr)	2008	Ruinen (Dr)	Levend
5.458.845	Kerkuil	Uffelte (Dr)	2012	Zuidveen (Ov)	Dood

*Namens de Werkgroep Ringen,
Erwin Bruulsema*

Na het lezen van dit jaaroverzicht van de Vogelwacht zult u wellicht niet verbaasd zijn dat de vrijwilligers van de werkgroepen vele uren, zo niet dagen (!) hebben gestoken in het beschermen van hun vogels en beheren van de broedgebieden.

Voor velen echter zal de Vogelwacht vooral de vereniging zijn met “die interessante en leerzame lezingen en excursies”. Of u bent ons tegengekomen in de stand op één van de (groene) markten in de regio. En dat zijn ook een meest zichtbare kanten natuurlijk.

Activiteitencommissie 2012

Zo begon het jaar prachtig met een lezing in februari van de bekende natuurfotograaf Willem Weenink, gevolgd door een lezing over de Kerkuil door de grote kerkuilenman Johan de Jong.

Zangvogelexcursie met Arend van Dijk

Ook in februari werd i.s.m. de Werkgroep Heideschonen en LBD een perceel hei ontdaan van vliegdennen. Dit gebeurt traditioneel door de leerlingen van de Oosterveldschool en enkele leerlingen van de Bosrank en verdere belangstellenden. Wicher Kiers en familie waren weer present met hun paard.

In maart volgde de goed bezochte filmavond over de Drentse Aa van Janetta Veenhoven en Henk Bos.

In april en mei konden de leden 2 keer samen met de leden van de Natuurwerkgroep Diever hun vogelkennis opfrissen o.l.v. Arend van Dijk en daarna nog een keer tijdens een fietstocht o.l.v. Geert Drogts.

In de nazomer verwachtte Evert de Leeuw een groep leden in de bossen van Oranjewoud. In de herfst volgde nog een lezing over trekvogels van Wil Grond en een prachtige presentie van natuurfotograaf Chris Schenk.

Telkens weer weten Greet Glotzbach, Martha Sol en Alok van Look ons te verrassen met een goed gevuld programma.

PR 2012

Nadat de Vogelwacht in 2010 voor het eerst aanwezig was op de Kerstmarkt, waarna het idee geboren werd om een PR werkgroep op te richten, is dit initiatief steeds meer van zich doen spreken. Niet alleen meer naamsbekendheid werd gecreëerd en een toename van het aantal lidmaatschappen, ook meer betrokkenheid met de leden en andere vogelliefhebbers kwam zodoende tot stand. De Vogelwacht was te vinden op de Tuinmarkt in Ruinerwold, de Open dag van LBD (Rheebruggen), de Oogstdag in Dwingeloo, de Duurzame Markt in Dwingeloo en de Kerstmarkt in Havelte. I.v.m. dit laatste evenement heeft een groep leden een avond geholpen om pinpapoppen te fröbelen voor verkoop op de markt.

Heide schonen met de schoolkinderen.

De PR werkgroep bestaat uit Willy van Vemden, Athilde Middelveld en Femmie Prikken en worden daarnaast telkens weer enthousiast bijgestaan door een grote schare vrijwilligers.

*Namens de Activiteitencommissie en PR Werkgroep,
Femmie Prikken*

